

Išrašas

VILNIAUS UNIVERSITETO
FILOSOFIJOS FAKULTETO TARYBOS POSĖDŽIO
PROTOKOLAS

2023 m. kovo 9 d. Nr. 250000-TP-3
Vilnius

Posėdis įvyko 2023 m. kovo 09 d. Posėdis vyko elektroniniu būdu.
Posėdžio pirmininkė – doc. dr. Sigita Girdzijauskienė.
Posėdžio sekretorė – Albina Misiūnaitė.

Dalyvavo: doc. dr. Sigita Girdzijauskienė, prof. dr. Arūnas Poviliūnas, asist. dr. Jolanta Aleknevičienė, prof. dr. (HP) Audrius Beinorius, doc. dr. Algimantas Čepas, prof. dr. Jonas Dagys, prof. dr. (HP) Lilija Duoblienė, prof. habil. dr. Danutė Gailienė, doc. dr. Antanas Kairys, prof. dr. Evaldas Kazlauskas, prof. dr. Paulius Skruibis, doc. dr. Irena Stonkuvienė, prof. dr. (HP) Marius Povilas Šaulauskas, prof. dr. (HP) Rita Šerpytė, doc. dr. Deimantas Valančiūnas, prof. dr. Laimutė Žalimienė, doc. dr. Rūta Žiliukaitė, stud. Dovilė Mikniūtė, stud. Martyna Vilutytė, dokt. Gediminas Šataitis.

Kvorumas priimti sprendimus buvo, nes posėdyje dalyvavo 20 narių iš 21.

SVARSTYTA. VU Filosofijos fakulteto mokslo darbų teikimas mokslininkų skatinimo už reikšmingus mokslo pasiekimus 2022 metais atrankos konkursui.

3. Geriausias mokslininkų taikomasis darbas

Siūlomas išskirtinis, didelės apimties taikomasis metodikos parengimo Lietuvai darbas socialinių mokslų srityje, kurį įgyvendino Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Psichologijos instituto mokslininkai. Šis taikomasis užsakomasis mokslo darbas siūlomas dėl atlikto darbo apimties, rezultato taikomumo nacionalinės aprėpties, naudos sveikatos ir švietimo sektoriams bei reikšmės visuomenės gerovei. Taikomąjį darbą atliko mokslininkai, turintys išskirtinę kompetenciją ir ilgametę profesinę patirtį.

Darbo pavadinimas: Metodikos, skirtos vaikų disleksijai nustatyti ir įvertinti, parengimas.

Projekto vykdymo laikotarpis: 2021-09-15 – 2022-12-17.

Projekto lėšų suma tenkanti universitetui: 135 200 Eur.

Taikomojo darbo finansavimas: Metodikos, skirtos vaikų disleksijai nustatyti ir įvertinti, parengimo paslaugų pirkimas, įgyvendinant projektą „Įtraukiojo ugdymo galimybių plėtra, I etapas“ Nr. 09.2.2-ESFA-V-707-03-0001“ pagal 2021 m. rugsėjo 15 d. atlygintinų paslaugų sutartį Nr. 5ESF4-8. Užsakovas – Nacionalinio švietimo agentūra.

Universiteto komanda: doc. dr. Gražina Gintilienė (vadovė), doc. dr. Dalia Nasvytienė, Dovilė Butkienė, Kęstutis Dragūnevičius, dr. Lauryna Rakickienė, doc. dr. Reda Gedutienė, dr. Katažyna Labanienė, Kira Solovjovienė.

Darbo aktualumas ir naujumas. Lietuvoje iki šiol neturėjome standartizuotų atrankos ir atpažinimo instrumentų mokiniams, patiriantiems skaitymo ir rašymo sunkumų, vertinti pradinio ugdymo klasėse. Nacionalinei švietimo agentūrai įgyvendinant ES projektą „Įtraukiojo ugdymo galimybių plėtra, I etapas“, Vilniaus universiteto psichologų mokslininkų – ekspertų komanda 2021–2022 metais pagal paslaugų sutartį „Metodikos, skirtos vaikų disleksijai nustatyti ir įvertinti parengimas“ sukūrė du originalius testus – *Atrankos testą skaitymo ir rašymo sunkumams atpažinti* ir *Disleksijos atpažinimo testą*. Tai standartizuoti įvertinimo instrumentai, sudaryti iš užduočių (jų grupių / rinkinių), skirtų mokinio gebėjimams taisyklingai ir sklandžiai perskaityti bei užrašyti žodžius nustatyti ir įvertinti; taip pat nustatyti minėtų sunkumų veiksniai. Mokinio akademinį įgūdžių ir kognityvinių gebėjimų įvertinimo rezultatų interpretacijos sistema pagrįsta geromis abiejų testų psichometrinėmis charakteristikomis (patikimumo ir ir validumo rodikliais) bei sudarytomis antros klasės normomis, kurios pristatomos testų Vadovuose.

Atrankos testas skaitymo ir rašymo sunkumams atpažinti skirtas padėti atrinkti skaitymo ir rašymo sunkumų patiriančius mokinius, kuriems reikalingas tolesnis išsamus individualus įvertinimas. *Disleksijos atpažinimo testo* paskirtis – padėti atpažinti skaitymo ir rašymo sutrikimų turinčius vaikus pradinio ugdymo antroje klasėje. Pastarasis testas skirtas naudoti psichologinio įvertinimo tikslais, priimant sprendimą dėl vaiko patiriamų sunkumų mokantis skaityti ir rašyti ir rekomenduojamos pagalbos. Šiais testais bei ekspertų komandos parengtais klausimynais mokytojams ir tėvams surinkti duomenys padės išsamiau suprasti mokinio skaitymo ir rašymo sunkumų priežastis.

Parengtus testus ir klausimynus, išklausę specialius mokymus, naudos švietimo pagalbos specialistai, dirbantys bendrojo ugdymo mokyklose, pedagoginėse psichologinėse / švietimo pagalbos tarnybose ar Nacionalinėje švietimo agentūroje. Mokymus ves Metodiką sukūrę Universiteto mokslininkai, taip prisidėdami prie tęstinio specialistų kvalifikacijos tobulinimo praktinėje profesinėje srityje. Ankstyvas disleksijos nustatymas pradinėse mokyklose paskatins Lietuvos švietimo sistemoje sukurti kryptingesnę ir intensyvesnę intervencijos sistemą tiems mokiniams, kuriems reikia kitokio mokymo skaityti ir rašyti bei daugiau praktikos nei tokių poreikių neturintiems jų bendraamžiams.

Įgyvendinant metodikų parengimo darbus yra sukauptas didelis duomenų masyvas, kuris reikšmingas tolimesnių mokslinių veiklų vykdymui, empirinės medžiagos panaudojimui tęsiant mokslinius tyrimus, parengiant aukšto lygio mokslo publikacijas bei rengiant papildomas rekomendacijas švietimo ir sveikatos sektoriuje dirbantiems specialistams.

Darbo apimtis. Siekiant užtikrinti imties reprezentatyvumą šalies mokinių populiacijos atžvilgiu pagal tokius demografinius rodiklius kaip lytis ir ugdymo įstaigos vietovė, iš visų *Atrankos testu* tirtų mokinių, taikant sluoksninės atrankos ir paprastos sistemingos atrankos metodus, buvo sudaryta 252 antros klasės mokinių reprezentacinė imtis iš 20 Lietuvos mokyklų. Visame abiejų testų standartizacijos tyrime dalyvavo 285 vaikai ir jų tėvai, kurie davė sutikimą tirti vaiką bei užpildė Anketą tėvams apie vaiko raidą ir šeimos aplinką. Tyrime *Disleksijos atpažinimo testo* validacijos tikslais dalyvavo ir 33 mokinių grupė, kuriems pedagoginėse – psichologinėse tarnybose buvo nustatyti specifiniai skaitymo ir rašymo sutrikimai. Taip pat 22 mokytojai užpildė ekspertų grupės parengtą *Mokinio skaitymo ir rašymo sunkumų klausimyną pedagogui*, skirtą informacijai apie

individualius 252 mokinių pasiekimus, ugdymo metu išryškėjusius sunkumus skaityti ir rašyti, taip pat apie kitokius vaiko patiriamus sunkumus ir gaunamą pagalbą įvertinti.

Darbo rezultatai, reikšmė. Sukurti du originalūs testai ir klausimynas pedagogams, skirti mokinių skaitymo ir rašymo sunkumams bei sutrikimams atpažinti antroje pradinio ugdymo klasėje. Tuo tikslu organizuotas ir atliktas bandomasis ir standartizuotas tyrimas (suplanuota ir sudaryta bandomojo ir standartizuoto tyrimo imtis, parengti tyrimo atlikimo dokumentai ir priemonės (užduotys, protokolai ir kt.), parengti tyrėjai, iširti bandomojo ir standartizuoto tyrimo imtyje numatyti dalyviai (vaikai), suvesti duomenys į statistinę programinę įrangą, leidžiančią atlikti duomenų statistinę duomenų analizę, atlikta duomenų analizė).

Parengtas leidybai Metodikos vadovas ir du standartizuoti vertinimo instrumentai – *Atrankos testas skaitymo ir rašymo sunkumams atpažinti* ir *Disleksijos atpažinimo testas*. Testų vadovus sudaro teorinis / mokslinis pagrindas, taikymo principai ir galimybės (pvz. individualiam ir grupiniam tyrimui), užduočių seka, jų paskirtis ir pateikimas; instrukcijos tyrimo dalyviams ir tyrėjams; mokinio atsakymų vertinimo sistema; testavimo protokolas, t. y. struktūruota forma, kurią vertinimo eigoje pildo tyrėjas fiksuodamas vaiko atsakymus į pateiktas testo užduotis, klausimus ir (ar) užrašo / registruoja kitą papildomą informaciją apie vertinimo procesą, pastabas. Taip pat leidybai parengti *Atrankos testo* Užduočių sąsiuviniai (dešiniarankiams ir kairiarankiams vaikams) bei *Disleksijos atpažinimo testo* stimulinė medžiaga.

Organizuojami 180 mokyklų psichologų ir 80 psichologų iš Pedagoginių psichologinių tarnybų mokymai naudoti *Atrankos testą skaitymo ir rašymo sunkumams atpažinti* ir *Disleksijos atpažinimo testą*. Mokymą naudotis testais numatoma įdiegti į Lietuvos universitetų psichologijos magistro pakopos studijų programas.

NUTARTA. Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto mokslininkų skatinimo už reikšmingus mokslo pasiekimus 2022 metais atrankos konkursui (*remiantis 2014 m. sausio 9 d. Rektoriaus įsakymu Nr. 12 patvirtinta Vilniaus universiteto mokslininkų skatinimo už reikšmingus mokslo pasiekimus tvarkos aprašu*) teikti taikomąjį darbą **Metodikos, skirtos vaikų disleksijai nustatyti ir įvertinti, parengimas**. Universiteto komanda: doc. dr. Gražina Gintilienė (vadovė), doc. dr. Dalia Nasvytienė, Dovilė Butkienė, Kęstutis Dragūnevičius, dr. Lauryna Rakickienė, doc. dr. Reda Gedutienė, dr. Katažyna Labanienė, Kira Solovjovienė.

Filosofijos fakulteto
Tarybos pirmininkė

doc. dr. Sigita Girdzijauskienė

Filosofijos fakulteto
Tarybos sekretorė

Albina Misiūnaitė

Išrašas tikras
Studijų koordinatore
Albina Misiūnaitė
Albina Misiūnaitė
2023-03-09